

**БОШЛАНҒИЧ СИНФ ЎҚУВЧИЛАРИГА ИЖОДИЙ ФАОЛИЯТНИ
РИВОЖЛАНТИРИШДА МАКТАБ ВА ОИЛА ҲАМКОРЛИГИ**

Юсупова Зарифахон

Тошлоқ тумани 20-мактаб ўқувчиси

<https://doi.org/10.5281/zenodo.7978748>

Аннотация. Бошланғич синф ўқувчиларини ижодий фаолиятни шакллантиришда ва ривожлантиришда таълим муассасалари ўрни асосида таълим-тарбия сифатини интеграциялаш, ўқув диалогини асосида таълим жараёнини индивидуаллаштириш, ҳамкорликда ўқитиш технологияларини ишлаб чиқиш ва амалиётга татбиқ этишининг методик тизимини такомиллаштиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Калим сўзлар: Технология, ижодий фаолият, ижодкорлик, бошланғич синф.

**SCHOOL AND FAMILY COOPERATION IN THE DEVELOPMENT OF
CREATIVE ACTIVITY FOR PRIMARY SCHOOL STUDENTS**

Abstract. Special attention is being paid to the integration of the quality of education based on the role of educational institutions in the formation and development of creative activities of primary school students, the individualization of the educational process based on educational dialogue, the development and implementation of collaborative teaching technologies, and the improvement of the methodological system.

Key words: Technology, creative activity, creativity, elementary school.

**СОТРУДНИЧЕСТВО ШКОЛЫ И СЕМЬИ В РАЗВИТИИ ТВОРЧЕСКОЙ
АКТИВНОСТИ МЛАДШИХ ШКОЛЬНИКОВ**

Аннотация. Особое внимание уделяется интеграции качества образования на основе роли образовательных учреждений в формировании и развитии творческой деятельности младших школьников, индивидуализации образовательного процесса на основе учебного диалога, разработке и реализации совместных технологий обучения, совершенствование методической системы.

Ключевые слова: Технология, творческая деятельность, креативность, начальная школа.

Дунёда инсон капиталига бўлган эҳтиёжнинг ортиши “ижодий фаолият” категорияларига турли маданий, таълимий ва ижтимоий-иқтисодий муносабатларни назорат қилиб турувчи, бошланғич синф ўқувчиларининг ижодий фаолиятига баҳо берувчи зарурий ўлчов сифатида қаралишига сабаб бўлмоқда. Дунёнинг етакчи таълим муассасаларида бошланғич синф ўқувчиларининг интеллекти ва дунёқарабини ривожлантиришда аниқ ва табиий фанларни ўқитиш, интеграллашган интерфаол таълим технологиялари, виртуал ва экспериментал лойиҳаларни жорий этиш орқали бошланғич синф ўқувчиларининг ижодий фикрлаш фаолиятларини ривожлантиришнинг самарали механизмлари йўлга қўйилмоқда.

Ҳозирги кунда, жаҳонда кенг қамровли тушунча сифатида “ижод” концептини таҳлил қилиш, технологик фанларни ўқитишда бошланғич синф ўқувчиларини ижодий фаолият ва фикрлашга йўналтириш, таълимнинг компетенциявий талаблари таркибини ижодий фикрлаш даражасига оид меъзонлар, хусусиятлар асосида кенгайтиришга оид илмий-тадқиқотларга алоҳида эътибор қаратилиши кузатилади.

Глобаллашув ва ахборотлар кўламининг интенсивлашуви шароитида бошланғич синф ўқувчиларини ижодий фаолиятга йўналтиришда билимларни танқидий ва ижодий ёндашувга кўра эгаллаш, табиат қонунлари ва борлиқ инъикосида ижодий фикрлашнинг бирламчи функцияларини тадқиқ этишга қаратилган тадқиқотлар фаннинг жамиятни ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришдаги таъсирини ошириш, ишлаб чиқариш интеграциясини кучайтиришга хизмат қилмоқда.

Мамлакатимизда инсон, унинг ҳар томонлама камол топиши ва фаровонлиги, манфаатларини рўёбга чиқариш шароитларини яратиш, таълим

сифати ва самарадорлигини янги босқичга олиб чиқиш борасидаги изчил ислохотлар натижасида умумий ўрта таълим мактаблари ўқув жараёнида бошланғич синф ўқувчиларини ижодий фаолиятга йўналтириб уларни қобилиятларини шакллантириш ғоясини кенг татбиқ этиш имкониятлари оширилмоқда. Шунингдек, технология фанини ўқитишда бошланғич синф ўқувчиларнинг ижодий фаолиятга йўналтириб уларни қобилиятларини шакллантириш технологиялари таркибини кенгайтириш зарурати мавжуд.

Ўзбекистон Республикасини янада ривожлантириш бўйича Ҳаракатлар стратегиясида “ўзлуksиз таълим тизимини янада такомиллаштириш, сифатли таълим хизматлари имкониятларини ошириш, ёш авлоднинг ижодий ва интеллектуал салоҳиятини кўллаб-қувватлаш ва рўёбга чиқариш” каби устувор вазифалар белгиланиб, бу борада технология фанини ўқитиш жараёнида бошланғич синф ўқувчиларини ижодий фикрлаш қобилиятларини шакллантириш амалиётини таҳлил қилиш, ижодий фикрлаш мезонларини аниқлаштириш, бошланғич синф ўқувчиларининг интеллектуал ривожланишлари ва ўз қобилиятлари, мойилликларига мувофиқ малакаларни эгаллаш бўйича тавсиялар ишлаб чиқиш муҳим аҳамият касб этади. Айни пайтда, инсоннинг таълимоти нафақат объектив билимлар билан, балки унинг кўп қиррали ривожланиши билан ҳам белгиланади шахсият, ички дунёга эътибор ва ҳар бир шахснинг ноёб имкониятлари бўлиб ҳисобланади.

Дунёда халқаро ташкилотлар ҳамда дунёнинг аксарият давлатлари томонидан таълим барқарор тараққиётни таъминлайдиган асосий куч сифатида эътироф этилиб, 2030 йилгача белгиланган янги таълим концепциясида “ўқитиш сифатини баҳолаш жараёни ва воситаларини такомиллаштириш, эришилган натижаларни аниқлаш имконини берувчи механизмларни амалиётга жорий этиш” долзарб вазифа этиб белгиланди.

Айниқса, бошланғич синф ўқувчиларини ижодий фаолиятни шакллантиришда ва ривожлантиришда таълим муассасалари ўрни асосида таълим-тарбия сифатини интеграциялаш, ўқув диалоги асосида таълим жараёнини индивидуаллаштириш, ҳамкорликда ўқитиш технологияларини ишлаб чиқиш ва амалиётга татбиқ этишнинг методик тизимини такомиллаштиришга алоҳида эътибор қаратилмоқда.

Ҳозирги кунда таълимга янгича ёндашувлар таъсирида таълим муассасалари фаолиятни такомиллаштиришнинг муҳим белгиси сифатида ижодий ёндашувни қарор топтириш муаммоси тадқиқ этилмоқда. Шу билан бирга таълим назарияси ва амалиёти таълим муассасаси фаолиятни илмий-методик асосда такомиллаштириш зарурлигини кўрсатмоқда.

Замонавий шароитда бошланғич синф ўқувчиларини ижодий фаолиятни ривожлантиришда таълим муассасаларнинг ҳамкорлиги қуйидагиларга асос бўлмоқда:

биринчидан, жамиятда ижтимоий ва педагогик жараёнларнинг жадал суръатларда амалга оширилаётганлиги (муносабатларнинг инсонпарварлашуви ва демократлашуви, инсон омили ролининг кучаяётганлиги, инновацион жараёнлар асосида таълим-тарбия сифатининг оила ҳамда таълим, мактаб муаммоларига халқ эътиборининг ортиб бораётганлиги ва ҳ.к.);

иккинчидан, умумий, таълим муассасаларининг ҳамкорлик ҳолати (ўқитувчи ва ўқувчиларга етарли даражада педагогик қўллаб-қувватлашнинг берилмаётганлиги, уларнинг ўқув-тарбия жараёнидан қониқмаётганликлари; ўқитувчиларнинг ўқувчилар билан инсонпарвар ва дўстона муносабатни ташкил этиш малакаларининг етарли эмаслиги ва ҳ.к.);

учинчидан, ҳамкор таълим муассасаларнинг таълимий инновацияларга катта эҳтиёж сезиши (бошланғич синф ўқувчиларининг шакллантиришга ва ривожлантиришга қаратилган таълим-тарбиянинг инновацион технологияларини ишлаб чиқиш ва дарс жараёнига татбиқ этиш ва ҳ.к.).

Хорижий таълим назарияси ва амалиётида ҳамкорликда ўқитиш (“cooperativ learning”) биргаликда ўқитиш анъанавий таълимнинг муқобили сифатида кенг тадқиқ этилган. Таҳлиллар шуни кўрсатадики, ҳамкорлик самарадорлиги умумий натижа ҳисобига иштирокчиларнинг интерфаоллиги, ўзаро алоқадорлиги ва ўзаро масъулияти ва унинг такомиллашувини, гуруҳ иштирокчиларининг конструктив ўзаро биргаликдаги ҳаракатига индивидуал масъулияти ва йўналганлигини таъминлайди.

Таълим-тарбия сифатини такомиллаштириш деганда таълим-тарбия жараёнларини тизимли лойиҳалаштириш ва педагогик қўллаб-қувватлаш, қайта алоқанинг интенсивлигини таъминлаш, педагогик тизимнинг очиқлиги, динамиклиги, статистиклиги, ўқувчиларнинг ўз-ўзини ривожлантириши, интеллектуал, ҳиссий, ахлоқий, маданий, жисмоний имкониятларини фаоллаштиришга эришиш тушунилади.

Бошланғич синф ўқувчиларини ижодий фаолиятга йўналтириб ўқитишда ҳамкор таълим муассасалар ва оилалар билан биргаликда таълим-тарбия сифатини такомиллаштиришнинг асосий вазифаларига қуйидагиларни киритиш мумкин: жорий ва стратегик ривожланиш жараёнларини таҳлил қилиш механизмини ишлаб чиқиш ва амалга ошириш, ўқитишнинг тактик ва стратегик вазифаларини лойиҳалаштириш; таълимни бошқариш органлари, маҳаллий давлат бошқарув органлари, ўз-ўзини бошқариш органлари, ҳуқуқ-тартибот органлари, жамоат ташкилотлари ва оилалар манфаатларини устуворлигига эришиш, уларнинг ҳуқуқ ва мафаатларини ҳимоя қилишнинг самарали усуллари жорий этиш; таълим соҳасидан манфаатдор гуруҳларнинг талаб ва эҳтиёжлари ўртасидаги мутаносибликни таъминлаш, таълим-тарбия жараёнида ўқувчиларнинг индивидуаллигини тўлиқ қўллаб-қувватлаш ва фаол ҳамкорликни таъминлашга эришиш.

бошланғич синф ўқувчиларига ментал арифметикани ўргатишда мактаб ва оила ҳамкорлиги жуда муҳим омил саналади.

Бошланғич синф ўқувчиларида дарсдан ташқари ментал арифметикани ўқитишда ота-оналар билан яқиндан ҳамкорлик ўрнатиш орқали узлуксиз таълим асосидаги ўқув-билиш фаоллиги, диққатни жамлаш машқлари ижодий фаолиятга йўналтирувчи амалий машқлар, ҳамда биргаликда ўқитиш, ҳамкорликда ўқитиш ва кўргазмали амалий дарслар орқали олиб борилса самарали бўлади.

Тадқиқот доирасида олиб борилган изланишларимиз бошланғич синф ўқувчиларини ижодий фаолиятга тайёрлашда таълим муассасаларининг ва оилаларни ўрни жуда ҳам муҳимлиги аниқлаштирилди.

Шунингдек, бошланғич синф ўқувчиларнинг ўқув-билиш фаоллиги дарс машғулотларидаги мустақиллик ва ментал арифметик амалларни бажаришдаги жамоавийлик, ўйин асосида тушунтириш ва ностандарт мисолларга ностандарт ёндашувни ўргатиш орқали такомиллаштирилади.

REFERENCES

1. Oljayevna, O., & Shavkatovna, S. (2020). The Development of Logical Thinking of Primary School Students in Mathematics. *European Journal of Research and Reflection in Educational Sciences*, 8(2), 235-239.
2. Uljaevna, U. F., & Shavkatovna, S. R. (2021). Development and education of preschool children. *Academicia: an international multidisciplinary research journal*, 11(2), 326-329.
3. Shavkatovna, S. R. N. (2021). Methodical Support Of Development Of Creative Activity Of Primary School Students. *Conferencea*, 74-76.
4. Shavkatovna, S. R. (2021). Developing Critical Thinking In Primary School Students. *Conferencea*, 97-102.
5. Shavkatovna, S. R. (2021). Methodological Support for The Development of Primary School Students' Creative Activities. *Texas Journal of Multidisciplinary Studies*, 2, 121-123.
6. Ra'noxon, S. (2022). BOSHLANG'ICH MAKTAB O'QUVCHILARIDA MATEMATIKAGA MUNOSABAT. *IJTIMOIIY FANLARDA INNOVASIYA ONLAYN ILMIY JURNALI*, 2(11), 203-207.
7. Shavkatovna, S. R. (2021). Improvement of methodological pedagogical skills of developing creative activity of primary school students. *ACADEMICIA: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(10), 289-292.
8. Шарофутдинова, Р., & Абдуллаева, С. (2022). ФИКРЛАШ ҚОБИЛИЯТИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА МЕНТАЛ АРИФМЕТИКА. *IJTIMOIIY FANLARDA INNOVASIYA ONLAYN ILMIY JURNALI*, 2(11), 235-239.
9. Maxamadaliyevna, Y. D., Oljayevna, O. F., Qizi, T. D. T., Shavkatovna, S. R. N., & Anvarovna, A. O. (2020). Pedagogical Features Of Mental Development Of Preschool Children. *Solid State Technology*, 63(6), 14221-14225.
10. Shavkatovna, S. R., & Gulbahor, R. (2021). THE IMPORTANCE OF MENTAL ARITHMETIC IN MENTAL DEVELOPMENT IN CHILDREN. *Conferencea*, 68-70.
11. Maxamadaliyevna, Y. D. O „ljayevna, ORF (2020). Tursunova Dilnavoz To „lqin qizi, Sharofutdinova Ra“ noxon Shavkatovna, Ashurova Oygul Anvarovna. Pedagogical features of mental development of preschool children. *Solid State Technology*, 63(6).
12. Mahpuza, A., Rahmatjonzoda, A., & Zilola, X. (2022). ATTITUDE TO MATHEMATICS IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS. *European International Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies*, 2(11), 208-212.
13. Mirzaxolmatovna, X. Z., Nematovna, R. S., & Shavkatovna, S. R. (2022). FORMS OF THINKING IN THE PROCESS OF STUDYING MATHEMATICS. *European International Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies*, 2(12), 259-263.
14. Maxamadaliyevna, Y. D., & O'ljayevna, O. R. F. (2020). Tursunova Dilnavoz To 'lqin qizi, Sharofutdinova Ra'noxon Shavkatovna, Ashurova Oygul Anvarovna. Pedagogical features of mental development of preschool children. *Solid State Technology*, 63(6).

15. Ra'noxon, S., Mahpuza, A., & Rahmatjonzoda, A. (2022). THEORETICAL FOUNDATIONS FOR THE DEVELOPMENT OF LOGICAL THINKING WITH THE HELP OF INNOVATIVE TECHNOLOGIES. *Web of Scientist: International Scientific Research Journal*, 3(11), 881-885.
16. Mahpuza, A., & Rahmatjonzoda, A. (2022). THE USE OF MODERN PEDAGOGICAL TECHNOLOGIES IN MATHEMATICS LESSONS IN ELEMENTARY SCHOOL. *European International Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies*, 2(11), 213-217.
17. Shavkatovna, S. R. N. (2022). THE ROLE OF FOREIGN EXPERIENCES IN THE DEVELOPMENT OF CREATIVE ACTIVITY IN PRIMARY SCHOOL STUDENTS. *American Journal of Interdisciplinary Research and Development*, 10, 128-133.
18. Шарофутдинова, Р. Ш. (2022). БОШЛАНҒИЧ СИНФ ЎҚУВЧИЛАРИДА ИЖОДИЙ ФАОЛИЯТНИ РИВОЖЛАНТИРИШ МОДЕЛИ. *Central Asian Academic Journal of Scientific Research*, 2(3), 149-158.
19. Shavkatovna, S. R. (2023). DEVELOPMENT OF CREATIVE ACTIVITY OF ELEMENTARY SCHOOL STUDENTS AS A SOCIO-PEDAGOGICAL NECESSITY. *Open Access Repository*, 4(03), 51-59.
20. Aminova, F., Ahlimirzayev, A., & Sharofiddinova, R. (2023). USING THE PRINCIPLE OF INTERDISCIPLINARY RELATIONSHIP IN STUDYING DIFFERENTIAL EQUATIONS IN SPECIALIZED SCHOOLS AND ACADEMIC LYCEUMS.
21. Iqboljon, S. (2022). Boshlang'ich Sinf O'quv Jarayonida Axborot Texnologiyalaridan Foydalanish. *Ijodkor O'qituvchi*, 2(20), 137-140.
22. Iqboljon, S. (2022). KOMPYUTER YORDAMIDA DARSLARNI TASHKIL ETISH. O'ZBEKISTONDA FANLARARO INNOVATSIYALAR VA ILMIY TADQIQOTLAR JURNALI, 1(9), 246-249.
23. Sharofutdinov, I. (2023). DEVELOPMENT OF ACMEOLOGICAL COMPETENCE OF FUTURE EDUCATORS IN THE CONDITIONS OF INFORMING EDUCATION. *International Bulletin of Applied Science and Technology*, 3(5), 424-429.
24. Sharofutdinov, I. (2023). THE ACTUAL STATUS OF THE METHODOLOGY OF DEVELOPING ACMEOLOGICAL COMPETENCE OF FUTURE EDUCATORS IN THE CONDITIONS OF INFORMING EDUCATION. *Академические исследования в современной науке*, 2(12), 206-213.
25. Sharofutdinov, I. (2023). BO 'LAJAK PEDAGOGLARNING AKMEOLOGIK KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH METODIKASINING AMALIYOTDA QOLLASH. *Педагогика и психология в современном мире: теоретические и практические исследования*, 2(7), 54-58.
26. Sharofutdinov, I. (2023). PEDAGOGIK-PSIXOLOGIK FANLARNING BO'LAJAK PEDAGOGLARNING AKMEOLOGIK KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISHDAGI O 'RNI. *Общественные науки в современном мире: теоретические и практические исследования*, 2(6), 17-24.
27. Sharofutdinov, I. (2023). TA'LIMNI AXBOROTLASHTIRISH SHAROITIDA BO 'LAJAK PEDAGOGLARNING AKMEOLOGIK KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH MEXANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISHNING PEDAGOGIK TIZIMI. *Инновационные исследования в современном мире: теория и практика*, 2(14), 13-19.
28. Sharofutdinov, I. (2023). TA'LIMNI AXBOROTLASHTIRISH SHAROITIDA BO 'LAJAK PEDAGOGLARNING AKMEOLOGIK KOMPETENTLIGINI RIVOJLANTIRISH MODEL. *Наука и технология в современном мире*, 2(13), 77-84.

29. Sharofutdinov, I. (2023). STRUCTURE AND COMPONENTS OF THE DEVELOPMENT OF ACMEOLOGICAL COMPETENCE OF FUTURE EDUCATORS IN THE CONDITIONS OF EDUCATION INFORMATION. *International Bulletin of Applied Science and Technology*, 3(4), 574-580.
30. Sharofutdinov, I. (2023). FORMS OF SELF-DEVELOPMENT IN FUTURE PEDAGOGUES BASED ON THE ACMEOLOGICAL APPROACH IN THE PROCESS OF INFORMATIZATION OF EDUCATION. *Science and innovation*, 2(B3), 5-8.
31. Usmonjon o'g'li, S. I. (2022). TA'LIM TIZIMIDA RAQAMLI TEXNALOGIYA. *INNOVATIVE DEVELOPMENTS AND RESEARCH IN EDUCATION*, 1(12), 120-128.
32. Vasiljonov, A. (2022). Basic theoretical principles of corpus linguistics. *Academicia Globe: Inderscience Research*, 3(2), 1-3.
33. Vasiljonov, A. (2022). LINGVISTIK TADQIQOTLARDA KORPUS O'RGANISH OBYEKTI SIFATIDA. IJTIMOIIY FANLARDA INNOVASIYA ONLAYN ILMIY JURNALI, 2(11), 176-182.
34. Vasiljonov, A. (2022). PRAGMALINGVISTIKA VA UNING TAHLILIIY SHAKLLANISH TARIXI. *Science and innovation*, 1(B8), 99-105.
35. Vasiljonov, A. (2022). PRAGMALINGUISTICS AND THE HISTORY OF ITS ANALYTICAL DEVELOPMENT. *Science and Innovation*, 1(8), 99-105.
36. Vasiljonov, A., & Isaqova, X. (2023). EFFECTIVENESS OF MOTHER TONGUE EDUCATION IN THE PRIMARY GRADES. *International journal of advanced research in education, technology and management*, 2(2).
37. KHALIMBOYEVA, F., & VOSILJONOV, A. (2023). MAKTABGACHA YOSHDAGI BOLALAR DIQQATINI RIVOJLANTIRISH MUAMMOSINI NAZARIY O'RGANILISHI. *Journal of Pedagogical and Psychological Studies*, 1(5), 94-98.